

Filozofija odgoja u suvremenom društvu

Uz temu

Iz godine u godinu Hrvatsko filozofsko društvo svojim simpozijima dokazuje da želi i može biti u korak s aktualnim zbivanjima u svijetu i društvenim potrebama koje otvaraju pitanja što traže žurne i promišljene odgovore. Tako je, najprije, simpozijem uz godišnju skupštinu 2000. godine pod naslovom Filozofija i obrazovanje, a onda i međunarodnim simpozijem održanim u okviru 13. Dana Frane Petrića u Cresu, 20–22. rujna 2004. – pod naslovom Filozofija i odgoj u suvremenom društvu – u središte filozofskog promišljanja stavilo jednu od gorućih tema suvremenog svijeta: odgoj.

Jer, nagli razvitak znanosti i znanja koja treba nastavno posredovati, u drugoj je polovici 20. stoljeća kao nezaobilazan zahtjev postavio oblikovanje nove obrazovne i, uopće, odgojne paradigme, prema kojoj bi se moglo ustrojiti školstvo primjereno osobnim i društvenim potrebama čovjeka postindustrijskog doba. Čovjeka koji mora ovladati ne samo s mnogo više znanja od onoga koje je bilo dovoljno prijašnjem naraštaju nego to znanje k tome mora i neprestano nadopunjavati i preoblikovati do kraja života. I to ne samo zato – čak sve manje zato! – da bi održao potrebnu radnu učinkovitost nego i zato – a svakim danom upravo to sve više dolazi do izražaja! – da bi uopće mogao osmisliti svoj život.

Što se, pak, tiče obrazovanja budućih znanstvenika, s njime više nije dovoljno započeti tek na sveučilišnoj razini, već ono mora biti zastupljeno od samog početka školovanja. Ulaganje u obrazovanje postaje najvažnija privredna investicija. I dok s jedne strane interes za odgoj naglo raste, s druge su strane raznovrsnost i broj pitanja vezanih za odgoj, čak i pod pretpostavkom da se zanemari ono bitno pitanje »što je odgoj«, mnogostruko nadrasli mogućnosti pedagogije. Stoga odgoj opravdano postaje predmetom sve većeg broja znanosti, pa smo tako u drugoj polovici 20. stoljeća svjedoci pojave i razvoja sociologije odgoja, psihologije odgoja, ekonomije odgoja, povijesti odgoja i drugih znanstvenih disciplina o odgoju.

No, s porastom broja znanstvenih disciplina koje istražuju odgoj sve je snažnija i potreba za disciplinom koja će njihove rezultate povezati u konzistentni sustav. To, međutim, više nije moguće bez odgovora na neka osnovna filozofska pitanja o čovjeku, pa se upravo filozofija odgoja sve više pokazuje kao ono stjecište spoznajâ, u kojemu se dodiruju znanja, ne samo različitih filozofskih disciplina – kao što su filozofska antropologija, spoznajna teorija, etika, filozofija znanosti, filozofija jezika itd. – sa spoznajama drugih posebnih znanosti o odgoju. Sve je očitije, naime, da iza svakog znanstvenog pristupa odgoju nužno stoji neka ako ne filozofija, a onda ideologija koja, za razliku od filozofije, neosviješteno usmjeruje znanstvena istraživanja i utječe na interpretaciju znan-

stvenih rezultata, čemu se koliko toliko uspješno može suprotstaviti samo filozofija koja, kada je u pitanju odgoj, nastupa upravo kao filozofija odgoja. Međunarodni skup Filozofija i odgoj u suvremenom društvu okupio je stotinjak sudionika iz 15 zemalja, koji su imali prilike čuti 61 izlaganje na hrvatskom, engleskom, njemačkom, ali i na talijanskom i francuskom jeziku. Boga interdisciplinarna rasprava u kojoj su osim filozofa sudjelovali teolozi, pedagozi, sociolozi, politolozi, ali i matematičari, fizičari, umjetnici i dr., mnoge je inspirirala, prema svjedočenju samih sudionika, na nove pristupe u obrazovanju i odgoju općenito.

Filozofska istraživanja objavljuju u ovom svesku 12 izlaganja s toga skupa, a časopis Metodčki ogledi već je objavio (u svesku 20/2004) osam i još će objaviti veći broj izlaganja. Dio izlaganja bit će objavljen u časopisu Synthesis philosophica, a tematski će blok u cjelini, bude li sredstava, biti objavljen i u zasebnom zborniku radova.

Za nadati se da će ovdje i drugdje objavljeni radovi naći svoje mjesto u literaturi onih koji se profesionalno bave odgojem, ali i da će pomoći onima koji vode politiku odgoja, posebno obrazovanja, u nalaženju boljih i suvremenim društvenim potrebama primjerenijih odgojnih rješenja. Naročito sada kada je cijeli obrazovni sustav, a posebno sveučilište, u previranju i kada se traže rješenja koja će nas približiti Europi. A tri je dana u rujnu 2004. godine dio te Europe, koja se bavi upravo odgojem, došao k nama pokazati nam i ponuditi što znade.

Milan Polić